

Het smeulend verzet in onderwijsland

Marc Chavannes

Redacteur NRC Handelsblad

En gezellige huiskamer in Houten, een fikse voorstad van Utrecht. Twintig Nederlanders eten griesmeel en drinken dessertwijn. Zij komen van Amsterdam tot Achterveld, zijn autochtoon, veertigers en vijftigers, de meesten werkzaam in het onderwijs, van basis- tot hbo. En zij maken zich grote zorgen over het onderwijs in Nederland. Bovendien zijn zij bang.

„Het lijkt hier wel zo'n verzetsgroep als in de film *De Overval*. Ieder moment kan de voordeur worden ingetrapt”, zegt een docent uit het middelbaar beroepsonderwijs. Hij wil niet met zijn naam in de krant, maar hij ervaart de bijeenkomst als een hart onder de riem. Hij is niet de enige. Mensen met liefde voor het onderwijs. Geen klagers, merken zij tot hun eigen verrassing. Maar wel ten einde raad.

Bang zijn om kritiek te uiten. In Nederland. Bang voor de schoolleider, bang voor het bestuur. Kijk maar naar

leid en serieus worden genomen, binnen een school waar gedacht mag worden.

De onderwijmensen in Houten, donderdag bij elkaar op een 'natafel-avond' van Beter Onderwijs Nederland, liepen over van voorbeelden van extra werk dat zij sinds jaar en dag doen, en met liefde. Dyslexie, dyscalculie (moeite met rekenen), ADHD, alloctonen met taalachterstanden, zij hebben zich er niet door uit het veld laten slaan. Waar zij de laatste tijd wanhopig van worden is de van boven opgelegde vondst van het 'competentiegericht leren'.

Straks krijg je een verpleegkundige aan je bed die is afgestudeerd als 'zorgregisseur', maar geen bloeddruk kan meten, voorspelt een ervaren opleider van verpleegkundigen. De rector uit Gemert wil docenten salariëren op kwaliteitsniveau, „maar niet vanuit wiskunde of Grieks, maar vanuit kwaliteiten als samenwerken, gedifferentieerd werken en vernieuwend werken”. Een in Houten aanwezige basisschoolleider vertelt dat bij hem op school sinds de invoering van het 'realistisch rekenen' ouders moet worden gevraagd hun kinderen niet meer te helpen, want zij kennen de nieuwe methode niet en leren de kin-

O P K L A R I N G E N

Gemert, waar de rector van het Com-manderijcollege de ervaren leraar geschiedenis H. Giebels midden september schorst nadat deze in het *Eindhovens Dagblad* een weerwoord had geschreven op 's rectors onderwijsproclama-tie in dezelfde krant.

Als 'voorzitter van het college van bestuur' schreef rector M. van Diesen een opmerkelijk stuk. Onder de kop 'Mooie woorden, maar slechte ideeën' zette hij de Tijdelijke Commissie Lerarentekort (commissie-Rinnooy Kan) weg als 'rechtse denktank' en de vereniging Beter Onderwijs Nederland (BON) als 'reactionair'. Om zijn visie samen te ballen in deze zin: „De docent die alleen als wiskundige of classicus bezig is achter de gesloten deur van zijn lokaal, is een risicofactor voor ons onderwijs”.

In antwoord op Kamervragen over de zaak zei minister Plasterk dat het een arbeidsconflict was, waarin hij geen rol had. De docent mocht deze week weer aan het werk, maar met een spreekverbod. Die sovjetpoging tot reputatiebeheer door het bestuur alleen al had de minister ertoe kunnen brengen iets verder te gaan. Bovendien gaat het conflict in Gemert over de centrale onderwijsvraag in dit land: blijven we centraal gedicteerde onderwijsmoden doordrukken of wint het inzicht dat je alleen geïnspireerde en inspirerende docenten voor de klas krijgt als zij goed zijn opge-

deren rekenen zoals dat vroeger ging.

Een andere docent, die bevoegd is in drie vakken, verzucht tegen het eind van de avond dat hij de strijd bijna opgeeft. Hij zou nog een jaar of twintig meekunnen, maar de eindeloze serie opdrachten van het management die neerdaalt op de docenten heeft hem murw gemaakt. „Loyaliteit aan het systeem wordt hoger gewaardeerd dan goed lesgeven.” De in essentie totalitaire invoering van steeds weer nieuwe didactische vondsten roept een sfeer van weezin op, smeulend verzet.

Hoe anders was de sfeer dinsdag in De Rode Hoed in Amsterdam. 'De Nieuwe Schoolstrijd, debat over de veranderende rol van leraar, manager en politiek' heette de avond. Het klonk wervend maar van enige strijd was niets te merken. Het bleek te gaan om de presentatie van een boek (*Van wie is het onderwijs?*) waarvan de auteurs menen dat al het geklaag over bureaucratie en schaalvergroting in het onderwijs schromelijk wordt overdreven. Zij hadden een paar managers met dienstauto's op de gracht die het daar roerend mee eens waren.

Doekle Terpstra, voorzitter van de HBO-Raad, spande de kroon met een vlottig verhaal dat erop neerkwam dat je twee soorten docenten hebt. Het ene dat meent koning in de klas te zijn. En het andere (favoriete) soort dat meegaat

DE OMSLAG

een SF-film van BETER ONDERWIJS NEDERLAND

BINNENKORT IN DEZE AULA

naar een idee van AD VERBRUGGE

IN DE HOOFDROL: [REDACTED]
(NAMEN BEKEND BIJ DE DIRECTIE)

TEKENING RUBEN L. OPPENHEIMER

met de uitdagingen van vandaag. Die laatste 'wil worden ingekaderd door de nieuwe ontwikkelingen'. Kortom, trouwe soldaten van de revolutie.

Staatssecretaris Van Bijsterveld spaarde de kool en de geit. Veel over rust in de tent en het lerarenberoep als 'teamwork'. De recent vergrote autonomie van scholen loopt nu al vast op vragen over de kwaliteit van het onderwijs, waarschuwde zij. Geen seconde leek het in haar op te komen dat die kwaliteit misschien niet het gevolg is van te veel autonomie maar van te veel opeenvolgende golven van planeconomisch doorgevoerde didactische grillen.

Nee hoor, zeggen de modernisten,

het is allemaal vrijwillig ontstaan, in reactie op vraag uit het onderwijs en uit de markt. Lees rector Van Diesen nog even na in het *Eindhovens Dagblad*. Lees mee op het lezersforum van Beter Onderwijs Nederland, waar sinds een jaar een Meld- en Steunpunt Intimidatie is geopend. Dat wordt overspoeld door principiële docenten die bang zijn voor hun hachje.

De smeulende veenbrand van verzet tekent de ongelijke strijd. Bestuurders hebben de macht. Docenten met kennis van zaken en zelfrespect vechten niet voor de idiote autonomie die hun wordt aangewreven. Zij vechten voor onderwijs dat wat voorstelt. Ouders en leer-

lingen zouden die strijd massaal moeten steunen. Bewindslieden en Kamer zouden de parlementaire enquête inzake de vorige vernieuwingen moeten aangrijpen om eindelijk los te komen van de collectieve angst om niet modern te lijken.

We kunnen leuk Theo Thijssens *De Gelukkige Klas* bij duizenden weggeven in de bibliotheken, maar als kinderen op school niet *mogen* leren schrijven en lezen, dan is het geen verrassing dat de heruitgevers al op de eerste bladzijde een alinea zijn vergeten. In teamverband overheen gelezen.

opklaringen@nrc.nl